

אל הנשק?

כי בחמש השנים הבאות תקום בישראל עצמה הנהגה שתהיה מסוגלת לבצע מיבצע נועז וקשה כזה. מי שאומר לא חייב להצביע בעד מלחמה מונעת מיד. כי כל יום העובר, ויפוף כדורים והריגת חיילים עבריים במלחמה הבאה.

מה הן מטרות המלחמה המונעת? מה אמר להשיג בה? המלחמה היא ממלכת האירודאות. איש הפותח במלחמה אינו יכול לדעת מה תהיה תוצאתה. כל מלחמה היא בחזקת מי שחשק-פוקר על קיום המדינה. אך גם למישחק-פוקר יש חוקים מסויימים, ותורת-הסיכויים תלה עליו.

מצדדי המלחמה המונעת מציינים מטרות מסויימות: חיסול רצועת-עזה, זוהי סיסמה, יותר מאשר תכנית מגובשת. אמר לי השבוע אחד מראשי המצדדים במלחמת-מנע: "כשא-תה רוצה לכבוש נערה, אינך מדבר על כל מטותיך. אתה דורש רק נשיקה. אבל אתה יודע שאם תשיג נשיקה יבוא כל השאר מאליו." רצועת-עזה היא הנשיקה.

במקרה הטוב ביותר, יקרה כדבר הזה: צבא-ההגנה יכבוש את רצועת-עזה. המלחמה תתחדש ורשמית לאורך כל גבולות המדינה, אולם שאר מדינות-ערב לא יפתחו במיבצעים רציניים, מפני שאדונייהם האמריקאיים וחקא מעור-ניינים לחסל את המסע המצרים במרחב.

עם סיום המערכה, יפריד מרכיבי הרכב בין שתי החזיתות. על המצרים יקשה לחשב את המערכה, מכיוון שיצטרפו לעבור במקרה זה מרכיב חשוב לעיני חיל-האוויר הישראלי.

והחוק שלו הוא: המחזיק בנשק, משתמש בו כהכרח ברנע שנדמה לו שהשיג יתרון-כוחות בטוח. לא האדם שזוט בנשק הנשק הוא השולט באדם.

בימים השחורים של המלחמה-הקרה התפללו מנהיגי ישראל לשלום עולמי. ככל שתפוג המתיחות, כך חשבו בתמימות, כן יקטן הביקוש לבסיסים בארצות ערב, וכן יקטן גם הצורך של המעצמות הגדולות להחניף לערבים. היתה זאת אשלייה נעימה, כי היא סיפקה תירוץ נעים לשבת ולא לעשות כלום.

עתה נסתיימה המלחמה הקרה — וקרה ההיפך הגמור. מאות מיליוני הנפשות בארצות אסיה ואפריקה מהווים עתה לשון-המאזניים במאזן הכוחות העולמי. שני הנושים מתחרים על לבם, מתאמצים לרכוש ידידים ולהצליח בחברה ה-אפריאסית. כל צד משתדל להקים ולחזק במרחב השמי את המשטרים הנוחים לו ביותר. והנשק לחיסול ישראל הוא המטבע החוקי במקדוממכר זה. ינצח במשחק אותו גוש שידויו במרחב יוכיחו כי הם מסוגלים לחסל את ישראל לפני יריביהם.

אמריקה הצליחה לרכוש את הקלף העיראקי. ברית-פירוש הדבר כי אתה, הקורא שורות אלה, חייב להיות מוכן לשלם את המחיר — אולי בחיך, אולי בחיי הקרובים והיקרים לך ביותר, או באברים קטועים, אולי ברכוש מושמר.

השאלה מקישה על דלת המדינה, באצבע מתכתית קרה. קול הנקישה נשמע ברחבי הארץ, מדן ועד אילת. הוא מהדהד מסביב לכדור-העולם.

פעם היתה זאת שאלה מופשטת, שהומינה למחשבה מופשטת על רעיון מופשט. היום זוהי שאלה של ממש, התובעת חשבה של ממש. היא תופסת אותנו בעורף, משליכה אותנו אל מול הביריה האכזרית שתשנה מחר בבוקר את כל היינו — את חיי כל אחד ואחד מאתנו.

מלחמה מונעת — מייד. לפני שנמשיך בדרך המחשבה, הבה נעצום לרגע קט את עינינו ונעלה בדמיונו את כל משמעותן של שלש המלים הפשוטות. המדובר איננו בטיל של שעשועים, גם לא במסע קטן מעבר לגבול; לא בקיבוי, לא בתאניוונים. המדובר הוא במלחמה, האכזרית שבשעשועי אדם.

פירוש הדבר שרכיבי-רבים מאתנו ייפרדו מחר בבוקר ממשפחותיהם, יתייצבו במקום שיתייצבו, ילבשו את מדי-ההאקי ויתחילו בחיים אחרים, רחוקים מבתים ומקרוביהם. לא צבא זר יילחם אישם במרחקים, כי אם אנחנו, העם — הצעירים בחיות והקונים בערים המופצצות, הנשים בתורים הארוכים למצרכים והימאים מעבר לאופק, לאורך עורף-החיים הכחול.

פירוש הדבר כי אתה, הקורא שורות אלה, חייב להיות מוכן לשלם את המחיר — אולי בחיך, אולי בחיי הקרובים והיקרים לך ביותר, או באברים קטועים, אולי ברכוש מושמר.

כי אין אנחנו מדברים על תמרון-סתיו פוטוגני בעתון מצוייר, גם לא על תהלוכה מבריקה ביום-העצמאות. אנחנו מדברים על מלחמה, על גופות הפזורים בשדה, על תחנות-איסוף מלאות פצועים.

זאת עלינו לזכור. לא כדי להבהיל את עצמנו, אלא למען תהיה מחשבתנו רצינית וצלולה, כמתאים לאורח ישראל בשעה שהוא ניגש לעצב את דעתו העצמאית על השאלה הגורלית ביותר בחייו של עם.

האם יש לנו בכלל ברירה? האם אין המלחמה כפויה עלינו בכוח גורמים שאין לנו שום שליטה עליהם? אני מאמין שהיתה לנו ברירה. אני מאמין שמיד אחרי מלחמת-העצמאות ניתנה לנו הזדמנות גדולה לפרוץ מחר-מות הגיטו, למרר את האחתות הערבית נגדנו, למשוך לצידנו את הכוחות הצעירים העולים, על-ידי מאבק משותף נגד המשטרים הרקובים.

החמצנו הזדמנות זו. עשינו את הכל כדי לאחד את כל הערבים, בני כל הארצות, בני כל המעצמות, בני כל הגר-לים — נגדנו. פגענו בציפור נפש של המצרים שעה שהרמנו קולנו בעד המשך הכיבוש הנור של תעלת-הסואץ. לא עשינו אף מעשה אחד, לא השמענו אף פסוק אחד, לא נקפנו אצבע אף פעם אחת כדי לרכוש אסילו יריד אחד במרחב הערבי כולו.

לרכוש במקום, רדומים על אי בודד, ודא הוגשנו כי מסביבנו דוהרים המאורעות במהירות מסחררת, כי פארוק המושחת פינה את מקומו לגנב הפספן, ונגיב לעבר אד-נאצר — צעיר והתקיף. שנאת הערבים אלינו התגבשה והעמיקה, הולידה מנהיגות חדשה וכשרונית יותר.

המועצות התחכמה ותפסה את הקלף המצרי. ישראל הקטנה, שאין לה אף יריד אחד במרחב הגדול כולו, ירדה לדרגת מטבע-מישחק, שכל צד מוכן לזרוק על השולחן כדי להבטיח לעצמו את קלפיו.

כל אדם המצפה במצב זה להתערבות זרה לפזות ישראל, הריהו אידיוט גמור. אם הוא יושב במקרה באחד המשרדים של ממשלת ישראל, הריהו אידיוט ממוכן.

אלך השאלה אינה אם היתה לנו ברירה, השאלה היא: האם עוד יש לנו ברירה היום? יש השואלים את עצמם: מה רוצה עבד אל-נאצר? האם הוא אדם טוב או רע? האם פניו לשלום או למלחמה? האם אהר את ספרו האחרון מתרשם שוהו אדם מתון ומפוכח. חילל שראה את פני המלחמה כמו עיניו ואינו רוצה בה. ייתכן והוא היה רוצה בשלום.

אלא שהדבר חסר כל חשיבות. גם הגדול שבמנהיגי ערב שוב אינו יכול לעמוד מול נחשול ההתעוררות הלאומית של הערבים, הפונה עתה נגד ישראל, מפני שאנו לא ניסינו אפילו להטותה לאפיק אחר.

שעת ההכרעה האמיתית של ישראל לא היתה בימי הקרבות, אלא מייד אחריהם. כשהיה צורך להחליט מיד — לכבוש את השלום או להמשיך במלחמה. לרוע המזל עמדו ליד ההגה מנהיגים עיופים, שריעים מתקופת שאכר עליה הכתה, אנשים שהתרגלו בימי פעולתם הציונית לחכות לישועה מידי זרים. שום דבר לא נעשה.

אם עוד היתה הדלת פתוחה קמעה עד אתמול, הנה אבא השבוע הנשק הור וסגר אותה בדמיקה מצלצלת לפנינו. הנשק מדבר. קולו צלול וברור, ואי אפשר להתוכח עם. יש לו הגיון משלו, חוק משלו.

השאלה הגדולה היא: מה יעשה הצבא המצרי? כי לא יכבוש רצועת-אדמה היא מטרות המלחמה ועוד בה לבטחון, אלא השמדת כוחו המזוין של האויב.

מצדדי מלחמת-המנע מאמינים כי עבד אל-נאצר יצטרך להגן על הרצועה ולרכו בה את מיטב צבאו. הוא לא יוכל להיסוג, כי אובדן הרצועה, ביחוד אובדנה ללא קרב רציני, יחולל מהפכה בארצו. על כן יהסוך הקרב על הרצועה לקרב-הכרעה בין הצבאות. בו ישימו צבא-ההגנה את הצבא המצרי ככוח יעיל, אם יהיה מזל רב. עלול כיתור צבאה להכריח את מצריים לכרות שלום רשמי.

חשבון זה אינו בטוח. עבד אל-נאצר הוא חייל, לא פוליטיקאי. הוא יחשוב על פי ההגיון הצבאי. החישוב הצבאי ברור לכל סגן-משנה. הצבא הוא בסיס שלטונו, והצלת הצבא עלולה להיות מטרתו העיקרית. לכן ייתכן מאד כי הצבא המצרי העיקרי לא יתרכו בעזה, אלא ייסוג מיד, בהשאירו אחריו רק כמה גדודים להגן על העיר עזה כראש-חוף מבודד ומנותק.

במקרה זה לא תביא מלחמת-המנע להכרעה צבאית אמיתית. הצבא המצרי לא יחוסל. אולם עמדותיו יתרחקו מתל-אביב, והחזית הרומית של המדינה תהיה הרבה יותר נוחה להגנה. הגדודים שיצויירו בנשק הסובייטי החדיש יחזו ליד אל-ערש או איסמעיליה, לא מוד ארז ונירים.

מוד ההישג הצבאי, יהיה כאשר יהיה, יש לשקול את המחיר הפוליטי של נצחון ישראלי בשדה-הקרב. איך ישמע הדבר על המרחב?

הנצחון הישראלי בסיבוב הראשון גרם לתסיסה עמוקה בעמי ערב. רק עיראק, שלא נפגעה, לא השתנתה כלל. ירדן, שהרויחה מן המלחמה, שיכלה את מלכה, אך משטרה נשאר על כנו. בסוריה התחוללה שורה של הפיכות, אך עד כה לא הצליח שום משטר מודרני להכות בה שרשים. אולם במצריים, שהפסידה ביותר, חלה מהפכה אמיתית, אשר בראשה עמדו מפקדי החטיבות המצריות הלוחמות של אז.

אלה הפכו עתה לדמויות החשובות ביותר בעולם הערבי. נצחון ישראלי בסיבוב השני, אפילו יגרום רק לכי-בוש רצועת-אדמה צרה, יזעזע את העולם הערבי כולו. הוא ימריץ וידרבן את התהליך המהפכני. משטרים רקובים יתמוטטו. קרוב לתדאי שגם משטרו של עבד אל-נאצר יפול. אב כן, יבוא במקומו משטר הרבה יותר גרוע, הרבה יותר קיצוני בשנאתו לישראל.

זהו חשבון הסיבוב השני: הרווח הצבאי המידי, הנראה וודאי, מוד ההפסד הפוליטי, שגם הוא נראה וודאי.

מאשלייה אחת יש להיזהר, אפילו תתקבל ההחלטה למען פעולה צבאית. למעשה לא תהיה זאת מלחמה מונעת, אשר בסופה יבוא השלום. יהיה זה סיבוב-מנוע, אשר בסופו תבוא, במקרה שיצליח, הפוגה חדשה, משטר חדש של שבת-נשק. שום פעולת-מלחמה לא תביא לפתרון סופי, כי שום פעולת-מלחמה מצדנו לא תשבור את מרכזי הכוח האמיתיים של האויב. מטרת-המיבצע המתקבלת על הדעת היא כיבוש עזה ורפיח, לא כיבוש אלכסנדריה וקאי-היר.

גם הסיבוב-המונע לא יפתור, איפוא, את הבעיה הגדולה, הזקוקה לפתרונות פוליטיים מהפכניים. אולם הוא עשוי להציל את המדינה מסכנה מוחשית וקרובה של השמדה.

אם אין זה פתרון סופי, הרי זו לפחות דרך מעשית לטווח-קצר. תשובה מיידית לבעיה מיידית, היא מוסכנת, יקרה והרפתקנית. או לם היא לאין-ערוך פחות מוסכנת, פחות יקרה ופחות הרפתקנית מאשר המדיניות הנוכחית של ממשלת ישראל: לא לעשות כלום.

נשק יצריך זמן. המשלוחים האמריקאיים לעיראק והמשלוחים הקומוניסטיים למצריים ובנות-בריתה יצטברו אט-אט. יהיה צורך להרוץ את טייסי המיג, את ימאי המשחתות והצוללות, את התותחנים והטנקיסטים. שנתיים שלוש יעברו עד שהמכונה הגדולה תיכנס למסלול. עוד שנה-שנתיים יעברו עד שההנהגה הפוליטית תרגיש בעוצמתה החדשה ותפעל בהתאם.

השאלה הגדולה של המלחמה המונעת היא בדיוק זאת: האם יש להמתין בשקט עד שגולליית ליבש שירון זה ויהיה מוכן לקרב, או שיש להקדים ולקלוע אבן במצחו לפני כן?

במזים אחרות: האם יש בכוחנו לחולל שינוי מוכרע במצב. לפותנתנו, תוך חמש שנים גורלית אלה?

מי שאומר כן, חייב להראות דרך כיצד יעשה זאת. הוא חייב לקחת בחשבון כי ככל שמצטבר הנשק במחסני הערבים, כן יקטן גם הסיכוי להצלחתה של התקפת-שלום רצינית; והוא חייב לקחת בחשבון שאין כל סיכוי פוליטי